

ÈSCOLTA EL BATEC

**V CONGRÉS D'ESCOLTES CATALANS
24 D'OCTUBRE DEL 2020**

1. ESCOLTES CATALANS

Escoltes Catalans (EC), fruit de la fusió al 1974 de les organitzacions escoltes i guies que estaven en una situació força feble a causa de la seva il·legalitat, i que es definien com a pluralistes, obertes o aconfessionals, estableix ja als seus inicis els seus tres principis bàsics:

- la **laïcitat**, entesa com una actitud encaminada a respectar la diversitat de creences i pensaments,
- la **coeducació**, amb una educació que no s'articula en funció dels rols sexuals i on nois i noies aprenen conjuntament, i
- la **catalanitat**, com a identitat pròpia i element de cohesió, ja que descobrir la nostra identitat és un pas previ que permet conèixer i estimar la pluralitat d'identitats i cultures que enriqueixen el planeta.

Per acord de Govern de 31 de juliol de l'any 2000, té signat un conveni marc amb la Generalitat de Catalunya, i està declarada Entitat d'Utilitat Pública per acord del Consell de Ministres de 30 de juliol de 1998.

Al llarg de la seva història ha dut a terme una tasca d'educació d'infants i joves en el seu temps lliure, per tal que esdevinguin ciutadans i ciutadanes compromeses, conscients, crítiques i responsables, i ho ha fet des d'uns ideals compartits, educant en i per la llibertat.

2. EL CONGRÉS

Denominació: Escolta el BatEC! V Congrés d'Escoltes Catalans.

Format: Virtual

Dates: 24 d'octubre del 2020

Destinataris: Caps i clanes d'Escoltes Catalans

2.1. ANTECEDENTS: SI AQUEST ÉS EL V CONGRÉS..., QUÈ VA EXISTIR ABANS?

El darrer Congrés d'EC es va celebrar el 2009 a Molins de Rei, sota el lema "Lligant Caps" i tenia dos blocs: Joves i agrupament, que incloïa retenció i creixement en joves, compromís, participació interna, el repte d'educar, l'escoltisme més enllà del cau, models de relleus als agrupaments; i Valors i societat, que incloïa identitat escolta, aportació de l'escoltisme a la societat, el cau com a espai de cohesió social, arrelament local, identitat nacional i pertinença global.

La trobada va reunir més de 300 joves i va servir per prendre aire i reflexionar i desenvolupar noves idees al voltant de quin és el paper que l'escoltisme laic català havia de fer a la societat.

Però també van existir un primer, un segon i un tercer Congrés, és clar. El primer es va celebrar al llarg del curs 1976-1977 a Barcelona, amb l'objectiu d'autoanalitzar-se com a associació, i es van debatre temes tant de pedagogia com d'estructura associativa. El segon congrés van consistir en dues trobades de caps durant el curs 1988-1989, a Coma-Ruga i Fonollosa, i d'allà en va sortir el primer Pla Triennal d'Escoltes Catalans, que va servir per a definir els objectius i els programes de curs. El tercer va tenir lloc l'any 1999 a Reus sota el lema "Anem a dinamitzar Escoltes Catalans" i va servir per reforçar l'aposta per l'acció educativa i repensar l'associació.

2.2. JUSTIFICACIÓ: I PER QUÈ ARA UN ALTRE CONGRÉS?

Al llarg dels 10 anys que han passat des del darrer congrés d'Escoltes Catalans s'han succeït grans transformacions en el sí de l'escoltisme, de l'associacionisme infantil i juvenil i també en el conjunt de la societat catalana.

Arribades a aquest punt es fa més necessari que mai aturar-nos i repensar l'escoltisme en general i la nostra tasca en particular. Per això, al 2020, més de 10 anys després del IV Congrés d'EC, estem preparades i il·lusionades per fer un pas endavant i ser les protagonistes d'aquest espai imprescindible de reflexió i debat. Ara cal que repensem la nostra tasca educativa i associativa, comprenent el context actual i sense perdre de vista el futur que ve.

2.3. OBJECTIUS: I PER A QUÈ HA DE SERVIR?

El V Congrés d'Escoltes Catalans servirà perquè entre totes compartim què som i què fem, quina és la nostra raó de ser, els nostres principis. També es posaran en comú quins reptes planteja la societat actual, i es podrà valorar quin ha de ser el paper d'Escoltes Catalans avui i a llarg termini: on es vol anar i què cal fer per tal

d'arribar-hi. Així, l'objectiu principal de V Congrés és definir les línies polítiques de l'associació dels propers anys sobre diferents eixos de debat, a partir de l'anàlisi actual i identificació de reptes. A partir de tot aquest treball i de les conclusions també en sortirà el proper Pla Estratègic i els programes de curs.

2.4. ADAPTACIÓ EN TEMPS DE COVID-19

A causa de la situació de pandèmia de la Covid-19 ja ens havíem vist obligades a canviar el format del V Congrés d'Escoltes Catalans. En un inici havia de celebrar-se al maig, durant tres dies. Posteriorment havíem apostat per fer una trobada presencial, dividida en dues ciutats i grups de màxim 40-50 persones per tal d'evitar grans aglomeracions.

Tanmateix, la situació res més lluny de millorar, és cada cop més greu i, sobretot, incerta. Per aquest motiu, en un exercici de responsabilitat col·lectiva, amb l'Associació, amb les caps i clanes, la resta d'unitats, les famílies i el conjunt de la societat proposem que **el V Congrés d'Escoltes Catalans es desenvolupi exclusivament en format virtual.**

Fer el V Congrés a través de mitjans telemàtics ens posa davant un munt de reptes i moltes dificultats que ben segur serem capaces de superar amb èxit, però sobretot ens ofereix l'oportunitat de descobrir i treballar en noves formes de participació i presa de decisions col·lectives que poden ser molt enriquidores.

Des del profund convenciment de la importància que tindrà per a Escoltes Catalans la celebració del V Congrés, en tant que marcarà les línies polítiques i estratègiques de l'Associació per als propers 10 anys, haurem d'assumir un esforç encara més gran per tal de garantir que el Congrés sigui un èxit. Per tant, es fa necessari replantejar el format per tal de garantir-ne una participació de qualitat així com les dinàmiques i els debats, per tal que allò que surti del Congrés sigui el més potent i útil possible.

2.5. CONTINGUTS

Els continguts que es treballaran al Congrés estan dividits en 4 grans blocs, i dins de cada bloc hi haurà diversos temes i grups de treball¹.

1. Som escoltes

¹ A l'Annex trobareu l'explicació detallada de cada Grup de Treball

Identitat escolta i dimensió internacional

Escoltisme català: identitat i reptes compartits

Servei i acció

2. Redefinim els principis

Educar en clau de gènere

País: de la participació col·lectiva a la construcció nacional

Laïcitat

3. Eduquem per créixer

Impacte de la tasca educativa en infants i joves

Apoderament infantil i juvenil

Paper de les caps

Espais d'aprenentatge

4. Associades per generar impacte

Democràcia interna i participació associativa

Paper de l'escoltisme en la Comunitat Educativa

L'escoltisme com a element de cohesió social

Lluites Compartides

2.6. FUNCIONAMENT

El caràcter democràtic i participatiu del Congrés és una de les característiques principals i fonamentals de l'esdeveniment. En aquest sentit, s'aposta per un format on els grups de treball esdevinguin l'estructura central del funcionament del Congrés. Aquests grups de treball seran dinamitzats per membres dels equips generals d'Escotes Catalans i tractaran els diferents temes definits prèviament en els fòrums associatius.

De la mateixa manera, des del 2019 i fins al Congrés, hi ha hagut diferents espais de reflexió, que han tingut diversos formats i temporitzacions adaptant-se sempre a les necessitats dels grups de treball. Així, han tingut lloc espais presencials (taules rodones, espais de debat...) i virtuals (textos i/o dinàmiques publicades a l'espai virtual, fòrums virtuals puntuals, xarxes socials...).

L'horari del Congrés serà el següent:

- 10.00-10.30: obertura del Congrés
- 10.30-13.30: debat Grups de Treball
- 16.00-17.00: conclusions Grups de Treball
- 17.00-18.15:
 - debat de blocs
 - ponència: Participació política com a eina per l'emancipació juvenil:
 - Cel Muñoz (Coordinadora Obrera Sindical)
 - Genís Vives (Secretari del Consell de l'Alumnat de la UB)
 - Julia Rosanna Sánchez-Valverde (CNJC)
- 18.30-19.00: Tancament del Congrés

Annex 1: Descripció dels Grups de Treball

- **Democràcia interna i participació associativa**

Pel que fa al bloc de democràcia interna i participació, el V Congrés d'Escoltes Catalans ens ha de servir per definir quines són les línies ideològiques en les que s'haurà de basar la construcció de l'estructura, organització i funcionament associatiu dels pròxims anys.

És important tenir en compte que l'estructura i organització associativa és una eina que ens permet o facilita l'assoliment de les apostes ideològiques que compartim com a associació. És per això que ens serà necessària una prèvia definició ferma dels altres blocs per construir o adaptar el funcionament intern per tal que doni resposta als objectius que volem assolir.

Per fer aquest treball, caldrà fer un anàlisi previ sobre l'estat actual de l'associació respecte les temàtiques mencionades anteriorment que ens permeti enfocar el treball posterior.

Un cop fet això, els debats es centraran en abordar aspectes clau de la democràcia interna i la participació de qualsevol entitat, com són la presa de decisions; el traspàs d'informació i transparència; la governança de l'entitat; els mecanismes de control; la decisió sobre la direcció política de l'associació (línies polítiques i de treball); el treball del projecte compartit i la cohesió de l'entitat; implicació i participació activa de tots els membres de l'entitat (rol i funcions de tots els membres); com pot afectar a la democràcia i participació associativa l'organització territorial i el creixement associatiu, entre d'altres.

Així mateix, a l'hora de prioritzar les línies ideològiques respecte la democràcia interna i la participació, caldrà tenir en compte les pròpies limitacions en les que l'associació es pot trobar, per tal de prendre decisions que posteriorment es puguin materialitzar.

- **Escoltisme català: identitat i reptes compartits**

Des la creació dels primers agrupaments escoltes a Catalunya, l'escoltisme català ha estat un moviment que ha anat configurant una identitat pròpia i alhora diversa i plena de matisos. Intentant donar resposta a qui som, que fem i perquè

ho fem, l'escoltisme, els agrupaments escoltes, hem anat establint un lloc (o llocs) propi des d'on ser i fer.

Actuar i fer en nom de l'anomenat escoltisme català no ha estat però una tasca fàcil. Les diverses identitats i tradicions d'aquest escoltisme, sovint visibles en les diferents associacions del país, han trobat punts d'acord però també de desacord alhora de definir conjuntament línies comunes de treball per a incidir social i políticament.

El context actual, un any després que l'escoltisme decidís no fusionar-se, cal que com a associació retornem a les preguntes sobre el qui som, que fem i perquè. Amb l'objectiu de definir i prioritzar quin rol social i polític volem tenir com a Escoltes Catalans i quin imaginem a l'escoltisme català.

- **Educar en clau de gènere**

Vivim en una societat on el gènere és un dels principals eixos d'opressió. És per això que com a agent educatiu i transformador que és l'escoltisme, és imprescindible que definim com educar infants i joves per tal de deixar de perpetuar aquest model de sistema.

- **Identitat escolta i dimensió internacional**

Pertanyem al moviment juvenil més gran del món. El mètode escolta ens uneix creant així una extensa xarxa de centenars de milers d'agrupaments escoltes de diferents organitzacions que treballem per causes similars, cadascun emmarcat dins del propi context i àmbit d'influència. El famós lema "pensa globalment, actua localment" té un sentit especialment important en la dimensió internacional de l'escoltisme. Ens uneixen un mètode i uns valors que a cada agrupament, a cada país, es plasmen de maneres similars, construint així en cada membre el que anomenem la identitat escolta.

Som conscients de la pertinença a aquest moviment i del potencial que té o pot arribar a tenir? Coneixem els projectes i recursos que ens proporciona aquesta gran xarxa? Cal que replantegem el sentit de ser membres de les organitzacions mundials WAGGGS i WOSM? Quin model de participació tenim o volem tenir en aquestes?

- **País: de la participació col·lectiva a la construcció nacional**

Conjuntament amb la coeducació i la laïcitat, la catalanitat constitueix un dels tres principis d'Escoltes Catalans. Les reflexions a l'hora d'entendre aquest pilar és visualitzen en múltiples documents associatius. Començant pel Dossier Verd, editat el 1996, on, mitjançant l'objectiu d'estimar i interessar-se pel nostre país, es recalca que la identitat nacional passa per opció personal i conscient de fer-la créixer des de totes les seves vessants, dia a dia. Recalca doncs la idea d'una construcció nacional allunyada d'un moment polític concret que es relaciona indistintament de la implicació en la vida col·lectiva. A l'hora, al Dossier Verd, i d'acord als nostres Estatuts, s'especifica que Escoltes Catalans assumeix la seva nacionalitat catalana i s'identifica amb el patrimoni comú dels Països Catalans. També, en les conclusions del IV Congrés d'Escoltes Catalans, del 2011, és recalca la importància de continuar impulsant la llengua catalana com a element de cohesió social, sense detriment d'altres llengües. Així mateix, posa de manifest que els agrupaments, en tant que agents que contribueixen a la construcció del país, han de ser cada vegada més un reflex de la diversitat de la societat.

Tanmateix, malgrat que no fa tant de temps des del darrer Congrés, la situació ha canviat radicalment. Cal fer-nos preguntes i cercar-ne les respostes. Des de preguntes que s'emmarquen en la nostra realitat més local: què vol dir i com contribuïm a la construcció nacional, des de la perspectiva social, política, mediambiental, etc.? Què vol dir descriure's com a agents de cohesió? I també preguntes que s'entrellacen amb una realitat global: Com s'ha resignificat el concepte de catalanitat i com ens afecta? Quin paper ha de jugar Escoltes Catalans davant d'una societat cada cop més globalitzada, on les fronteres es dilueixen per les mercaderies mentre s'alcen cada cop més per a les persones, serveixi com a exemple el cementiri en el que s'ha convertit el Mediterrani. Davant d'un procés d'autodeterminació, quins debats interns hem d'afrontar a Escoltes Catalans per prendre partit d'aquesta realitat? Des de la perspectiva de l'escoltisme internacional, quina aposta tenim per poder desenvolupar-nos des de la nostra realitat com a associació de l'escoltisme català?

- **Servei i acció**

L'acció i servei a la comunitat és un dels trets característics del moviment escolta amb la doble vessant de ser una metodologia educativa per fer créixer els infants i joves i alhora una plasmació dels valors de compromís i d'implicació amb el país i treballar per fer un món millor.

El context social, cultural polític al nostre país és canviant (augment de la pobresa infantil, crisi de les refugiades, presos polítics, desnonaments, auge de l'extrema dreta, emergència climàtica, atac a la privacitat a través de les noves tecnologies, fake news, etc) i cal reflexionar sobre com fem evolucionar la nostra acció i servei per fer front a aquesta realitat.

Alhora, les valoracions que sovint es fan en el conjunt de l'associació sobre les activitats de servei i acció són negatives: poques activitats, impacte relatiu, les unitats i agrupaments no ho tenen present, etc. És per això que cal una reflexió sobre els motius i possibles solucions.

D'altra banda, recentment a l'associació hem tingut diferents projectes de servei a la comunitat (Murga, Memòria històrica, etc.) Ens interessa engegar nous projectes associatius per donar resposta a les necessitats actuals?

En darrer lloc, quan fem accions i serveis a la comunitat, cooperem i generem vincles amb altres agents educatius, socials, polítics, etc. Cal reflexionar sobre quin vincle volem tenir amb d'altres agents per fer acció i servei, si cal incrementar la xarxa de relacions i com ens volem relacionar amb aquests.

- **Lluites compartides**

L'escoltisme és un moviment que defensa un món més just... Què podem fer per contribuir-hi més enllà de l'educació d'infants i joves? Existeixen grans desigualtats que es donen en tots els eixos i a totes les escales i, l'escoltisme no pot quedar al marge d'aquestes reivindicacions. La justícia global és una lluita per revertir les desigualtats entre les persones des de l'entorn més proper a escala mundial entre Nord i Sud i l'escoltisme vol ser un espai i un moviment per la transformació implicat en les lluites pels drets fonamentals de les persones.

Però com ho fem tot això? Quin ha de ser el paper dels caus? I el de l'associació? Com treballar en sintonia dels moviments socials i com podem formar de les xarxes col·lectives que estan ja treballant en diferents àmbits? En definitiva, quin és l'espai en què el cau pot contribuir a les lluites locals i globals en defensa de drets?

- **Apoderament infantil i juvenil**

L'apoderament és un procés que incrementa les possibilitats que una persona pugui decidir i actuar de manera conseqüent en tot allò que afecta a la seva vida,

participar en la presa de decisions i intervenir de forma compartida i responsable amb el que afecta al col·lectiu del qual es forma part.

L'escoltisme és un moviment infantil i juvenil que es basa en entendre l'infant o jove com el responsable del seu propi aprenentatge. Com, quan i on es produeix l'apoderament d'infants i joves? Podem afavorir aquest procés, projectar-lo i optimitzar-lo tot determinant quins son els espais, els moments i els processos apoderadors més significatius. En quins espais dins de l'escoltisme han d'apoderar-se infants i joves? Quins són aquests espais, moments o processos a Escoltes Catalans?

- **L'escoltisme com a element de cohesió social**

L'escoltisme sempre ha tingut la inquietud d'esdevenir un reflex de la pluralitat de la societat en la qual habita, ja que té com a característica el fet de ser un moviment dinàmic que s'adapta a les situacions i contextos socials canviants, entre els quals tenen lloc els fenòmens migratoris.

Com a Escoltes Catalans quin posicionament tenim davant d'aquestes situacions? Quin volem tenir?

Defensem el dret d'infants, adolescents i joves a tenir accés a l'educació en temps de lleure, però com podem esdevenir un espai inclusiu, proper i obert a tothom sense distinció de classe, origen o condicions físiques/mentals? Quin paper juguem davant les joves perquè puguin ser caps tenint en compte la precarietat juvenil? És el voluntariat una barrera?

Quin paper hem de jugar per contribuir a una societat més justa i més humanitzada? Quin posicionament tenim davant la comunitat i amb tots els agents que la componen? Està a les nostres mans abraçar l'amplitud d'una educació en el lleure plural i diversa?

- **Paper de l'escoltisme en la comunitat educativa**

L'escoltisme té un paper propi com a agent educatiu. Això implica que forma part de la comunitat educativa. El rol que tenim dins d'aquesta i com som reconeguts influeix en quines són les relacions que establim amb la resta d'agents: famílies, escoles, caus i esplais...

La comunitat educativa està formada per persones, grups, entitats i serveis que estan implicats en la tasca educativa i que aporten diferents tipus d'aprenentatge. L'escoltisme en forma part i és un agent educatiu més d'aquesta xarxa.

És important doncs, definir què ens diferencia amb la resta per poder veure quin és el paper que tenim i quin és el que volem tenir. Això ens portarà a reflexionar sobre amb quins agents educatius té sentit treballar conjuntament i com ha de ser aquest vincle o treball en xarxa.

- **Impacte de la tasca educativa en infants i joves**

Dissabte a la tarda, de cap de setmana o de campaments les infants i joves s'impregnen de valors i aprenentatges a partir d'experiències i vivències personals i col·lectives, que els faran créixer com a persones transformant-se íntegrament. Les caps tenim la responsabilitat d'acompanyar a infants i joves en el seu pas per l'escoltisme que permet la construcció per part d'infants i joves del seu propi desenvolupament.

Però... tenim realment una gran capacitat transformadora en infants i joves? El seu pas pel cau té poder per incidir en la seva vida diària?

En aquest bloc volem qüestionar i reflexionar sobre com fem la nostra tasca educativa, com ens relacionem i arribem a altres agents educatius, com s'adapta als nostres entorns.

- **Laïcitat**

La laïcitat és un dels tres principis de la nostra associació des que va ser fundada fa més de 40 anys. En aquest temps la nostra societat ha canviat molt, és més diversa i probablement l'Església és menys present que als anys 70. Tot i així, seguim creient que la laïcitat és un element clau per crear una societat diversa i respectuosa, però cal posar-se a treballar per analitzar si a la nostra associació fem un treball espiritual de qualitat, si som prou inclusius i si som un agent social rellevant en la defensa d'una societat laica.

L'objectiu d'aquest grup serà treballar sobre el concepte de laïcitat, buscant una definició compartida en la fase prèvia del Congrés que ens permeti, en el propi Congrés, identificar-ne els límits, posar-nos al mirall i definir quins són els objectius de l'associació per als propers anys al voltant de la laïcitat.

- **Espais d'aprenentatge**

Sovint ocupem els espais per fer la nostra tasca educativa per inèrcia. Cal que posem els espais que fem servir i com ens hi relacionem al mateix nivell d'importància que els altres elements de l'educació als agrupaments (rol dels caps...).

Estem davant d'un procés de desnaturalització del nostre dia a dia, no sabem com respondre davant de les noves tecnologies i ens manquen referents discursius que ens guiïn com a associació. Cal donar resposta a tots aquests reptes que plantejem com a associació.

- **Paper de les caps**

Som educadores?

Com acompanyants d'infants i joves d'aquesta associació, el nostre objectiu és vetllar pel seu creixement i aprenentatge. Per això hem de tenir molt clar el nostre paper com educadores i ser conscients de la qualitat de la nostra tasca.

Som coherents amb les nostres accions? Estem exercint poder adult? Garantim la qualitat dels relleus? Seguim aprenent per millorar la nostra tasca?